

HEGYI ÁDÁM

egyetemi docens

ORCID: orcid.org/0000-0002-9575-5531

Szegedi Tudományegyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Kulturális Örökség és Humán Információtudományi Tanszék

hegyi@bibli.u-szeged.hu

REFORMED COLLEGE OF SÁROSPATAK

Áron Kovács, Éva Kusnyír

Scala Arts et Heritage, London, 2020 (Curators' Choice), 80 lap

Reklámra, hírverésre, figyelemfelkeltésre minden közgyűjteménynek szüksége van. A könyvtárak, múzeumok és levéltárak világa a hétköznapi ember számára nehezen értelmezhető, ezért az utóbbi években ezek a gyűjtemények PR és marketing tevékenységet is elkezdtek folytatni: jelen vannak a közösségi médiában, néha még a bulvár sajtóban is. A látogatók becsalogatása érdekében komoly közösségszervezőmunkát végeznek, egyre több múzeumpedagógiai foglalkozást tartanak, nyári táborokat szerveznek, tudományos és ismeretterjesztő előadásokat tartanak, és a gyerekektől kezdve a nyugdíjasokig bezárólag rétegalkalmakat szerveznek, amelyek során állományuk kincseit mutatják be.

A könyvtárak régóta használják ismeretterjesztésre a címélias köteteket, mert ezek segítségével a szűk, tudományos csoportokon kívül olyanok számára is bemutatathatják dokumentumaikat, akik egyébként nem szakavatott értői a kódexeknek, az ősnymtatványoknak vagy más értékes köteteknek. A címélias műfaja megköveteli, hogy díszes kiadványban adják közre a kincseket, ezért tipográfiai különös gonddal megtervezett kötetekben szoktak ezek megjelenni. A Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei a magyar és európai művelődéstörténet jelentős kincseit őrzik. A 2020-ban megjelent címélias füzet ebbe a gazdag gyűjteménybe enged betekintést.

A kötetnek két szerzője van: Kusnyír Éva és Kovács Áron. Mindketten a pataki gyűjtemények munkatársai. Kusnyír Éva muzeológus és néprajzos, Kovács Áron pedig történész. Mivel mindegyikőjük évek óta a gyűjteményekben dolgozik, ezért jól ismerik az állományt, így jó érzékkel ki tudtak választani olyan tárgyakat és könyveket, amelyek az átlagos érdeklődő kíváncsiságát is felkelthetik. A füzetben majdnem 40 olyan tárgyat, könyvet, fotót mutatnak be, amelyeket a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeiben őriznek. A bemutatási sorrend kronologikus: a 16. századi kezdetektől haladnak a jelenkor felé. Ez a felépítési sorrend egyszerre mutatja be az iskola történetét, a gyűjtemények kincseit és a pataki szellemiség jelentőségét.

Legelőször a pataki ógimnázium épületét, a Fazekas-Trója-Huta épületet ismerhetjük meg, amelynek során a szerzők az iskola középkori eredetére is kitérnek. Ezt követően Martin Luther saját aláírásával ellátott kötet olvasmánytörténetét és ezen keresztül a magyarországi diákok wittenbergi tanulmányait tekintik át. A kollégium további büszkesége, I. Rákóczi György erdélyi fejedelem saját Bibliája és Balassi Bálint Beteg lelkeknek való füves kertecske című műve sem maradhatott ki a kötetből. A gyűjteményekben olyan kéziratokat is őriznek, amelyek nem kapcsolódnak a kollégiumhoz, és nem tudjuk, hogyan kerültek Sárospatakra. Erre legjobb példa a könyvtárban őrzött Karoling-korabeli kódextöredék, amely egyben a gyűjtemények legrégebbi darabja. A levéltárban található legrégebbi dokumentum ehhez képest jóval fiatalabb, hiszen az 1294-ben készült adománylevelet évszázadok választják el kódextöredék testvérétől. A református egyházhoz szintén nem köthető az Admirális-szigetekről származó fa totem sem, mégis érdekes színpontja annak a gazdag múzeumi gyűjteménynek, amelyet Sárospatakon őriznek. Kusnyír Éva és Kovács Áron a pataki szellemiség jelentőségére is felhívják a figyelmet, ugyanis olyan dokumentumokat is közölnek, amelyek erről tanúskodnak.

Bartók Béla 1937-ben levelében arról érdeklődött a Patakon működő angol nyelvű gimnázium igazgatójától, hogyan irattathatja be a fiát az iskolába. Az 1972 és 1985 között rendszeresen

megtartott sárospataki nyári iskolák még a tengeren túl is ismertek voltak. Az emigrációban élő magyarok gyerekei és külföldi országok protestáns fiataljai minden nyáron egy-egy hónapot töltöttek a Bodrog parti városban.

A kötetet az ismeretterjesztésben jó nevet szerzett Scala Arts et Heritage Publishers Ltd adta ki. Ez a kiadó a világ összes tájáról készít ismeretterjesztő könyveket jellemzően múzeumokról, képtárakról és a kulturális örökség más területéről. Minden kiadványa igényes, reprezentatív kötet. A sárospataki gyűjteményekről készített füzetek is nagyon tetszetős: tipográfiaiag kiemelkedően meg van tervezve. Egyszerűen öröm kézbe venni. Ennek ellenére vannak a füzetnek hiányosságai. Szembeötlő, hogy nincs benne tartalomjegyzék. Igaz, csak egy ismeretterjesztő műről beszélünk, de a fejezetek felsorolása igazán hasznos dolog lett volna a könyv elején vagy a végén. Címeliás kötet természetesen nem keverhető össze a kézikönyvekkel és más szakmai kiadványokkal, mégis jó lett volna, ha a szerzők legalább egy ajánlóbibliográfiát hozzá tettek volna az egyes tárgyak, kéziratok illetve könyvek leírásához. Ezzel szakmai hozzáértésüket is hatékonyabban tudták volna igazolni, illetve az érdeklődő olvasó számára is támpontot tudtak volna adni a további tájékozódáshoz.

Összefoglalva kijelenthetjük, hogy az ismeretterjesztés műfajában a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeit bemutató füzet egy kiemelkedően igényes és tartalmában gazdag kötet lett. Egész biztosan jó híret fogja a gyűjteményeknek vinni szerte a világban.